

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до організації самостійної роботи студентів
з вибіркової навчальної дисципліни
циклу професійної та практичної підготовки

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
для студентів денної форми навчання

Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво
Напрямок підготовки: 6.030501 Економічна теорія
Спеціалізація: Економічна теорія (ЕТ)

Донецьк, 2012 р.
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до організації самостійної роботи студентів
з вибіркової навчальної дисципліни
циклу професійної та практичної підготовки

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
для студентів денної форми навчання

Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво
Напрямок підготовки: 6.030501 Економічна теорія
Спеціалізація: Економічна теорія (ЕТ)

РОЗГЛЯНУТО:
на засіданні кафедри
економічної теорії і державного управління
Протокол № 1 від 31 серпня 2012 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні
навчально-видавничої ради ДонНТУ
Протокол № ___ від «___» _____ 20__ р.

Донецьк, 2012 р.

УДК 330.1 (477)

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів з вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Соціальна політика і економічна безпека» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки: 6.030501 Економічна теорія / Укл. М.В. Гордон. - Донецьк: ДонНТУ, 2012. – 30 с.

У методичних рекомендаціях викладено основні матеріали, які можуть бути корисними студентам при самостійному опрацюванні теоретичного та практичного матеріалу з вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Соціальна політика і економічна безпека».

Методичні рекомендації містять навчальну програму дисципліни, методичні вказівки, питання для самоконтролю засвоєння теоретичних положень курсу, тести, завдання для розрахункової роботи, критерії оцінки знань з навчальної дисципліни, список рекомендованої літератури.

Укладач:

М.В. Гордон, к.е.н., доцент

Відповідальний за випуск

В.В. Дементьєв, д.е.н., професор

Зміст

Вступ.....	5
Загальні положення.....	6
Навчальна програма дисципліни.....	7
Контрольні питання та тести для самоконтролю.....	9
Завдання для письмової роботи.....	17
Критерії оцінки знань.....	18
Список рекомендованої літератури.....	20
Додаток А.....	23
Додаток Б.....	30

Вступ

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів підготовлено згідно навчального плану напряму підготовки 6.030501 Економічна теорія та робочої програми навчальної дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека».

Виконання студентами самостійної роботи сприятиме формуванню у студентів вміння орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах формування та гарантування соціально-економічної безпеки на різних рівнях; аналітично оцінювати соціально-економічну безпеку об'єкту дослідження та прогнозувати майбутній стан соціально-економічної безпеки.

Загальні положення

Мета пропонованих методичних рекомендацій до організації самостійної роботи студентів - забезпечити студентів навчально-методичними матеріалами, необхідними для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека». Методичні рекомендації містять навчальну програму дисципліни, методичні вказівки, питання для самоконтролю засвоєння теоретичних положень курсу, тести, завдання для розрахункової роботи, критерії оцінки знань з навчальної дисципліни, список рекомендованої літератури.

Окремими частинами Навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека», що є складовими Методичних рекомендацій до організації самостійної роботи з дисципліни за вибором студента циклу професійної підготовки «Соціально-економічна безпека» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки: 6.030501 Економічна теорія є:

1. Конспект лекцій з вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Соціальна політика і економічна безпека» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки 6.030501 Економічна теорія спеціалізації Економічна теорія (ЕТ) / Укл. М.В. Гордон – Донецьк: ДонНТУ, 2012. - с.

2. Методичні рекомендації до практичних занять з вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Соціальна політика і економічна безпека» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки: 6.030501 Економічна теорія / Укл. М.В. Гордон. - Донецьк: ДонНТУ, 2012. – 26 с.

3. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни за вибором студента професійної та практичної підготовки «Соціальна політика і економічна безпека» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки: 6.030501 Економічна теорія / Укл. М.В. Гордон. - Донецьк: ДонНТУ, 2012. – 22 с.

Зазначені вище матеріали спрямовані на методичне забезпечення всіх форм роботи студентів, пов'язаної з опануванням теоретичного матеріалу, засвоєнням відповідної термінології, ознайомленням з літературними джерелами тощо.

Навчальна програма дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи соціально-економічної безпеки

Тема 1. «Безпека»: історико-правовий аспект, визначення, зміст та структура, загальні положення

Типи безпеки.

Класифікація категорії «безпека» за різними ознаками.

Національна безпека: понятійний базис.

Індекс національної сили держави.

Альтернативні підходи в теорії безпеки.

Національні інтереси як передумова національної безпеки.

Класифікація загроз національним інтересам України за різними ознаками.

Тема 2. Соціально-економічна безпека держави

Поняття «соціально-економічна безпека»: визначення категорії та зміст.

Роль та місце соціально-економічної безпеки в системі національної безпеки.

Ієрархія соціально-економічної безпеки: глобальна, міжнародна, національна, регіональна та соціально-економічна безпека на мікрорівні.

Тема 3. Критерії та індикатори (показники, параметри) соціально-економічної безпеки держави

Система виявлення диспропорцій розвитку: сутність та основні компоненти.

Характеристика складових моніторингової системи виявлення диспропорцій соціально-економічного розвитку.

Критеріальна оцінка безпеки: сутність, функції.

Показники економічної безпеки: сутність, порогові значення.

Показники соціальної безпеки.

Змістовий модуль 2. Система та рівні забезпечення соціально-економічної безпеки

Тема 4. Соціально-економічна безпека на регіональному рівні

Причини виникнення та розвитку кризових ситуацій в регіонах.

Соціально-економічна безпека регіону: сутність, прояви, цільова спрямованість.

Методи оцінки та механізми забезпечення соціально-економічної безпеки регіонів.

Індикативний метод аналізу соціально-економічної безпеки регіону.

Тема 5. Соціально-економічна безпека на мікрорівні

Економічна безпека підприємства як економічна категорія.

Функціональні складові економічної безпеки підприємства.

Фактори та джерела загроз економічній безпеці підприємства.

Сутність, цілі та послідовність здійснення моніторингу економічної безпеки на мікрорівні.

Критерії та показники економічної безпеки господарюючого суб'єкту.

Основні напрямки забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкту.

Тема 6. Безпека підприємництва в умовах кримінальної конкуренції

Кримінальна конкуренція: поняття та суб'єкти.

Підприємницька діяльність як об'єкт захисту.

Структура управління в сфері захисту підприємництва.

Безпека інтелектуальної власності.

Тема 7. Соціально-економічна безпека особистості

Особистість як біосоціальна система.

Сутність соціально-економічної безпеки особистості.

Класифікація основних загроз соціально-економічній безпеці особистості.

Критерії та основні напрямки забезпечення соціально-економічної безпеки особистості

Законодавчо-правове забезпечення соціально-економічної безпеки особистості.

Тема 8. Державне регулювання економічної безпеки

Державне регулювання економічної безпеки: поняття, сутність, особливості.

Ієрархічні рівні державного регулювання економічної безпеки.

Тактичні та стратегічні цілі економічної політики України в забезпеченні соціально-економічної безпеки.

Концепція економічної безпеки України.

Тема 9. Глобальна безпека та перехід до постіндустріального розвитку

Глобальні загрози цивілізації.

Глобальна безпека та світовий розвиток.

Міжнародна безпека та системи її забезпечення.

Аналіз глобальної екологічної безпеки.

Діяльність міжнародних організацій щодо забезпечення екологічної безпеки.

Контрольні питання та тести для самоконтролю

ТЕМА 1. «Безпека»: історико-правовий аспект, визначення, зміст та структура, загальні положення

Питання та тести для самоконтролю

- 1.1. Дайте визначення поняттю «небезпека».
- 1.2. Назвіть види джерел небезпеки за природою їх походження.
- 1.3. В чому полягає відмінність між загрозою та небезпекою?
- 1.4. Назвіть рівні побудови системи соціально-економічної безпеки.
- 1.5. Дайте вичерпне визначення поняттю «національні інтереси».
- 1.6. Небезпека – це:
 - а) фатальна ймовірність завдання шкоди будь-кому;
 - б) суб'єктивно існуюча можливість негативного впливу на суспільство, особистість, державу, природне середовище;
 - в) неусвідомлювана ймовірність негативного впливу;
 - г) усвідомлювана, проте не фатальна ймовірність завдання шкоди.
- 1.7. Загроза:
 - а) неконкретна форма небезпеки;
 - б) система показників;
 - в) позитивні зміни у зовнішньому політичному, економічному або природному середовищі;
 - г) приносить прибутки державі.
- 1.8. Безпека:
 - а) негативні зміни в політичному середовищі;
 - б) стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави;
 - в) відсутність загроз;
 - г) система показників соціально-економічного становища держави.
- 1.9. Види безпеки:
 - а) діяльність щодо забезпечення безпеки, що будується на десяти рівнях;
 - б) стан економіки, що забезпечує достатній рівень для прогресивного розвитку країни;
 - в) складова частина побудови системи безпеки об'єкту;
 - г) немає вірної відповіді.
- 1.10. Суб'єктами економічної безпеки є:
 - а) людина, національна держава, світове співтовариство;
 - б) людина, держава, регіон, світове співтовариство;
 - в) людина, національна держава, світове співтовариство;
 - г) особа, підприємство, регіон, держава, світове співтовариство.
- 1.11. «Поріг чутливості» – це:
 - а) рівень безпеки, за якого соціально-економічна система втрачає рівновагу;

б) рівень безпеки, за якого соціально-економічна система зазнає незворотних змін;

в) рівень безпеки, за якого соціально-економічна система починає відчувати наявність змін;

г) рівень безпеки, за якого соціально-економічна система має прийнятні умови розвитку.

1.12. Найбільш поширеними є такі групи тлумачення поняття «економічна безпека»:

а) стан розвитку економічної системи;

б) стан розвитку, захист інтересів;

в) захист інтересів; відтворення свого існування;

г) усі відповіді вірні.

1.13. Далі наведені судження, що стосуються зв'язку категорій «небезпека», «загроза» та «виклик». Вкажіть на вірні серед них:

а) усвідомлена, але не фатальна ймовірність нанесення шкоди, що визначається наявністю об'єктивних і суб'єктивних чинників, які мають уразливі властивості;

б) конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність умов і чинників, що створюють небезпеку інтересам громадян, суспільства і держави, національним цінностям і національному образу життя;

в) найбільш загальна форму прояву небезпеки, яка породжує необхідність деяких дій щодо стримування існуючих або можливих небезпек, загроз, що виникли;

г) усі судження вірні.

ТЕМА 2. Соціально-економічна безпека держави

Питання та тести для самоконтролю

2.1. Охарактеризуйте фінансову безпеку в системі соціально-економічної безпеки.

2.2. Назвіть основні загрози фінансовій безпеці України та шляхи їх подолання

2.3. Визначте роль грошово-кредитної політики в забезпеченні соціально-економічної безпеки країни.

2.4. Проаналізуйте проблеми грошово-кредитної політики України.

2.5. Визначте вплив інфляції та антиінфляційної політики на соціально-економічну безпеку України.

2.6. Яку роль відіграє стабільність національної валюти в контексті соціально-економічної безпеки держави?

2.7. Назвіть загрози безпеки с системі оподаткування. Дайте їх характеристику.

2.8. Назвіть пріоритети в бюджетній політиці щодо усунення загроз економічній безпеці держави.

Тема 3. Критерії та індикатори (показники, параметри) соціально-економічної безпеки держави

Питання, задачі та тести для самоконтролю

3.1. У чому полягає сутність аналізу ex post та ex ante? Навести конкретні економічні приклади.

3.2. Які на Ваш погляд основні макроекономічні показники доцільніше використовувати при оцінці соціально-економічної безпеки держави?

3.3. Дайте характеристику методам оцінки соціально-економічної безпеки держави.

3.4. Якісні показники соціально-економічного розвитку характеризують:

- а) темпи і пропорції розширеного відтворення;
- б) ефективність економічного розвитку;
- в) кількісні результати функціонування економіки;
- г) обсяги виробництва;
- д) усі відповіді правильні.

3.5. Основними методологічними вимогами до аналізу економіки є:

- а) системність;
- б) комплексність;
- в) систематичність;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді помилкові.

3.6. Охарактеризуйте найважливіші критерії економічної безпеки. Наведіть найбільш відомі порогові значення окремих критеріїв.

3.7. Визначте та охарактеризуйте кожний компонент системи діагностики стану економіки.

3.8. У чому полягає сутність системи виявлення диспропорцій? Чому ця система має ринково-секторну побудову?

3.9. Які блоки включає себе система діагностики стану економіки? Наведіть методику визначення індикаторів кожного блоку.

3.10. Чому в розвинутих країнах для передбачення дестабілізації економіки достатнім є застосування прогнозних моделей, які ґрунтуються на випереджувальних показниках? Чому для країн зі слабо розвинутою економікою такі прогнозні розрахунки є необхідним, але не достатнім елементом системи діагностики стану економіки?

3.10. У світовій практиці вважається, що країна-імпортер втрачає свою продовольчу незалежність, якщо закуповує продовольства від виробленого:

- а) 15%;
- б) 25%;
- в) 20%;
- г) 30%.

3.11. До країн-членів ЄС, які бажають користуватися євро, існують вимоги:

- а) державний борг не може перевищувати 60% ВВП;
- б) державний борг не може перевищувати 40% ВВП;
- в) дефіцит бюджету не може перевищувати 5% ВВП;
- г) дефіцит бюджету не може перевищувати 3% ВВП;
- д) правильні відповіді б) та г);
- е) правильні відповіді а) та г);

ж) правильні відповіді а) та в).

3.12. До узагальнюючих показників рівня життя населення належать:

- а) споживання основних продуктів харчування на душу населення;
- б) забезпеченість послугами освіти на 1 тис. мешканців;
- в) рівень і динаміка реальних доходів населення;
- г) споживання промислових товарів на родину.

3.13. Купівельну спроможність населення характеризує:

- а) реальна заробітна плата;
- б) номінальна заробітна плата;
- в) номінальні доходи населення;
- г) усі відповіді правильні.

3.14. Децильний коефіцієнт диференціації показує:

- а) співвідношення мінімальних і максимальних доходів населення;
- б) частку населення з середнім рівнем доходу;
- в) частку населення з максимальними доходами;
- г) усі відповіді помилкові.

3.15. Коефіцієнт Джині показує:

- а) рівень диференціації в розподілі доходів;
- б) розраховується на основі кривої Лоренца;
- в) завжди менший одиниці;
- г) знижується за умов зменшення диференціації доходів у суспільстві;
- д) правильні відповіді а) та б);
- є) усі відповіді правильні.

3.16. На підставі наведених даних розрахуйте коефіцієнт монетизації для кожного періоду.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
М ₃ , млн. грн.	3216	6846	9023	12448	15432	21714	28076
ВВП, млн. грн.	12038	54516	81519	99365	103869	128523	136160

3.17. Визначити рівень монетизації та коефіцієнт депонування грошей за умов, що номінальний ВВП дорівнює 110,4 млрд. грн., грошовий агрегат М₂ становить 10,5 млрд. грн., питома вага готівки в ньому – 20%, валютні заощадження 1,84 млрд. грн., обсяг трастових операцій становить 0,81 млрд. грн.

ТЕМА 4. Соціально-економічна безпека на регіональному рівні

Питання та тести для самоконтролю

4.1. Перелічіть основні причини нерівномірного розвитку та економічної відсталості окремих територіально-адміністративних утворень.

4.2. Нерівність у територіальному розміщенні підприємств обумовлена:

- а) історичними тенденціями;
- б) межею держави;
- в) умовами здійснення економічної діяльності;
- г) нерівністю потреб громадян.

4.3. До критеріїв оцінки економіко-географічного стану належать:

- а) корисність;

- б) потенційність положення;
- в) ринкове положення;
- г) економічна оцінка.

4.4. Назвіть основні види діагнозу в регіональному соціально-економічному моніторингу.

4.5. Охарактеризуйте напрями практичного застосування регіонального соціально-економічного моніторингу.

ТЕМА 5. Соціально-економічна безпека на мікрорівні

Питання та тести для самоконтролю

5.1. Що треба розуміти під економічною безпекою підприємства?

5.2. Охарактеризуйте основні цілі економічної безпеки підприємства.

5.3. Назвіть основні складові елементи економічної безпеки підприємства.

5.4. Яким чином здійснюється загальна оцінка рівня економічної безпеки підприємства?

5.5. Охарактеризуйте основні напрями організації економічної безпеки підприємства.

5.6. Економічна безпека підприємства – це:

а) такий стан розвитку підприємства, при якому досягається ефективне використання виробничої потужності підприємства, отримання прибутку та задоволення потреб споживачів;

б) стан ефективного використання його ресурсів і існуючих ринкових можливостей, що дозволяє запобігати внутрішнім і зовнішнім загрозам і забезпечити його тривале виживання і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії;

в) стан технічного розвитку підприємства, який дозволяє запобігати внутрішнім і зовнішнім загрозам та забезпечити впровадження технічних новацій.

5.7. Фінансова складова економічної безпеки означає:

а) досягнення найбільш ефективного використання інформаційно-аналітичного забезпечення;

б) досягнення ступеня відповідності інтелектуального потенціалу сучасним світовим аналогам щодо оптимізації витрат ресурсів;

в) досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів.

5.8. Оцінка рівня економічної безпеки здійснюється на основі визначення:

а) сукупного критерію та окремих функціональних критеріїв;

б) системи показників оцінки функціональних складових;

в) мультиплікатора економічної безпеки підприємства.

5.9. Мінімально припустимий рівень коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами складає:

а) 0,4;

б) 1,5;

в) 0,1;

г) 0,8.

ТЕМА 6. Безпека підприємництва в умовах кримінальної конкуренції

Питання та тести для самоконтролю

- 6.1. Дайте визначення кримінальної конкуренції.
- 6.2. Охарактеризуйте основних суб'єктів кримінальної конкуренції в Україні.
- 6.3. Основні риси підприємницька діяльність як об'єкт захисту.
- 6.4. Проаналізуйте структура управління в сфері захисту підприємництва.
- 6.5. Проблеми безпеки інтелектуальної власності.

ТЕМА 7. Соціально-економічна безпека особистості

Питання, задачі та тести для самоконтролю

- 7.1 Що таке прожитковий мінімум? Який механізм визначення прожиткового мінімуму?
- 7.2. Охарактеризуйте мінімальний споживчий бюджет, його сутність і відмінність від бюджету прожиткового мінімуму.
- 7.3. Охарактеризуйте поняття «рівень життя».
- 7.4. Які фактори впливають на потреби і рівень життя?
- 7.5. Якими показниками характеризується рівень життя?
- 7.6. Що являють собою показники бідності?
- 7.7. Чому значна диференціація доходів окремих груп населення є другорядною, а не головною причиною зростання бідності в країні? Відповідь обґрунтувати. Якими ще причинами можна пояснити зростання бідності громадян України?
- 7.8. Чи завжди зростання виробництва відіграє вирішальну роль у подоланні бідності? Поясніть, за яких умов цей фактор є другорядним. Які ще існують шляхи подолання бідності в Україні?
- 7.9. Пояснити графічно й математично, як змінюється коефіцієнт Джині за умов високої диференціації доходів у суспільстві.
- 7.10. Що характеризує індекс вартості життя? Якщо серед населення висока частка осіб пенсійного віку, то які економічні наслідки буде мати процес зростання індексу вартості життя з одночасним скороченням реального ВВП на душу населення?
- 7.11. До узагальнюючих показників рівня життя населення належать:
 - а) споживання основних продуктів харчування на душу населення;
 - б) забезпеченість послугами освіти на 1 тис. жителів;
 - в) рівень і динаміка реальних доходів населення;
 - г) споживання промислових товарів на сім'ю.
- 7.12. Процес депопуляції, як правило, супроводжується:
 - а) перевищенням смертності над народжуваністю;
 - б) перевищення народжуваності над смертністю;
 - в) низькою середньою тривалістю життя;
 - г) зростанням природного приросту населення.
- 7.13. Індекс гендерного розвитку за умов наявності в країні тендерних відмінностей:
 - а) перевищує ІЛР;
 - б) менший ІЛР;
 - в) дорівнює ІЛР;

г) усі відповіді помилкові.

7.14. Рівень маргінальності визначається як:

- а) частка населення з доходами, нижчими за прожитковий мінімум;
- б) частка населення з доходами, що перевищують прожитковий мінімум;
- в) 20% населення з найменшими доходами;
- г) 20% населення з найвищими доходами.

7.15. За даними таблиці:

- а) проаналізувати за роками рівень споживання основних продуктів харчування на душу населення;
- б) визначити темпи зміни споживання окремих продуктів у 4-му році порівняно з 10-им роком та проаналізувати одержані результати.

Продукти	Роки	1	2	3	4	Темпи зміни 4 рік/1 рік, %
М'ясо та м'ясопродукти, кг		68	39	37	34	
Молоко та молочні продукти, кг		373	244	230	210	
Яйця, шт.		272	171	161	148	
Риба та рибопродукти, кг		17,5	3,6	4,3	4,8	
Цукор, кг		50	32	33	28	
Олія, кг		11,6	8,2	8,6	8,1	
Картопля, кг		131	124	128	133	
Овочі та баштанні, кг		102	97	92	91	
Фрукти та ягоди, кг		47	33	35	40	
Хлібні продукти, кг		141	128	124	128	

ТЕМА 8. Державне регулювання економічної безпеки

Питання та тести для самоконтролю

8.1. Назвіть пріоритетні напрями забезпечення національної безпеки України в екологічній сфері.

8.2. В чому особливість управління в критичній екологічній ситуації?

8.3. Назвіть основні особливості відносин держави з аграрним сектором економіки.

8.4. Назвіть основні суб'єкти державного регулювання АПК в Україні.

8.5. Розкрийте методи впливу держави на вирішення основних проблем розвитку АПК в Україні.

8.6. При виробленні напрямків і методів економічної політики державні керівники повинні враховувати, що:

- а) чим більше обсяг ВВП, тим кращий економічний стан країни;
- б) в умовах повної зайнятості має сенс добиватися підвищення темпів зростання ВВП;
- в) антиінфляційні заходи в умовах помірної або нормальної інфляції чреваті зростанням безробіття;
- г) не будь-яке збільшення податкових ставок забезпечить зростання доходів державного бюджету;
- д) для стимулювання зростання виробництва і стабілізації темпів економічного розвитку неминуче скорочення витрат державного бюджету на соціально-культурні заходи.

8.7. У наведеному переліку визначте такі дії держави, які безпосередньо за інших незмінних умов можуть посилювати (1) або стримувати (2) економічну активність приватних підприємств:

- а) підвищення ставки податку на прибуток;
- б) скорочення державного фінансування соціальних програм;
- в) зменшення дефіциту державного бюджету;
- г) розміщення державою облігацій державної позики;
- д) погашення облігацій державної позики;
- е) податкові пільги малим підприємствам.

8.8. В умовах повної зайнятості уряд країни збільшує державні витрати, зберігаючи колишній обсяг податкових надходжень. Це призведе до:

- а) зростання безробіття;
- б) зниження бюджетного дефіциту;
- в) зростання процентних ставок;
- г) скорочення державного боргу;
- д) спаду виробництва.

ТЕМА 9. Глобальна безпека та перехід до постіндустріального розвитку

Питання та тести для самоконтролю

9.1. Вірне чи ні твердження. Економічна глобалізація світу має лише позитивні наслідки, бо посилює економічну взаємозалежність держав.

9.2. Вірне чи ні твердження. Проблема тероризму не належить до глобальних, бо зачіпає поки що лише США та Європу.

9.3. Вірне чи ні твердження. Економічна глобалізація світу вирівнює економічний розвиток багатих та бідних держав світу.

9.4. Вірне чи ні твердження. Зі вступом до Світової Організації Торгівлі (СОТ) стане важчим доступ України до світових ринків товарів та послуг через неконкурентоздатність продукції.

9.5. Вірне чи ні твердження. Глобальні проблеми людства мають регіональний характер та можуть бути вирішені групою найбагатших держав світу.

9.6. Вірне чи ні твердження. Найзагальніша причина загострення глобальних проблем – це криза індустріальної цивілізації суспільства.

9.7. Вірне чи ні твердження. Глобальні проблеми мають яскраво виражений політичний аспект, бо впливають на взаємовідносини між державами.

9.8. Вірне чи ні твердження. Обмежувальна стратегія екорозвитку передбачає пошук оптимального рівня взаємодії суспільства і природи з метою унеможливлення негативного впливу на економіку.

9.9. Вірне чи ні твердження. Сталий економічний розвиток перекладає на майбутні покоління додаткові витрати з розвитку виробництва, вирішення екологічних проблем.

9.10. У чому необхідність та суть переходу до сталого розвитку?

Завдання для письмової роботи

Таблиця 1

№ з/п	Тематика письмової роботи	Кількість годин	O_{ij} max	K_{ij}	Σ_{ij}	Термін контролю, тиждень
1	Індекс національної сили держави	2	100	10	0,1	2
2	Альтернативні підходи в теорії безпеки	2	100	10	0,1	2
3	Система виявлення диспропорцій розвитку: сутність та основні компоненти	2	100	10	0,1	6
4	Характеристика складових моніторингової системи виявлення диспропорцій соціально-економічного розвитку	2	100	10	0,1	6
5	Причини виникнення та розвитку кризових ситуацій в регіонах	2	100	10	0,1	8
6	Індикативний метод аналізу соціально-економічної безпеки регіону.	2	100	10	0,1	8
7	Функціональні складові економічної безпеки підприємства	2	100	10	0,1	10
8	Сутність, цілі та послідовність здійснення моніторингу економічної безпеки на мікрорівні	2	100	10	0,1	10
9	Безпека підприємництва в умовах кримінальної конкуренції	6	100	10	0,1	11
10	Законодавчо-правове забезпечення соціально-економічної безпеки особистості	2	100	10	0,1	12
11	Концепція економічної безпеки України.	2	100	10	0,1	14
12	Глобальна безпека та світовий розвиток	2	100	10	0,1	16
13	Діяльність міжнародних організацій щодо забезпечення екологічної безпеки.	2	100	10	0,1	16
14	Розрахункова робота «Розрахунок індикаторів соціально-економічної безпеки України на основі даних Державного комітету статистики України та зіставлення з пороговими значеннями згідно Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» (додаток А)	12	100	10	0,1	16

Підсумком самостійної роботи над вивченням дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека» є складання конспекту за питаннями, вказаними у таблиці 1 та письмового звіту з розрахункової роботи. Загальний обсяг конспекту

визначається з розрахунку 0,25 сторінки на 1 год. самостійної роботи. Обсяг розрахункової роботи складає 3-4 стор.

Конспект та звіт оформлюються на стандартному папері формату А4 (210 x 297) з одного боку. Поля: верхнє, нижнє та лїве - 20 мм, праве - 10 мм. Конспект та звіт можуть бути рукописними або друкованими і виконуються українською мовою. Приклад оформлення розрахункової роботи наведено у додатку Б.

Перевірка конспекту з самостійної роботи та звіту з розрахункової роботи відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

Критерії оцінки знань

Об'єктом контролю поточної самостійної роботи студента є письмова робота зі складання конспекту за питаннями, вказаними у п. 8.1, та виконання розрахункової роботи.

Формування умов оцінювання успішності студента з виконання *j*-того завдання самостійної роботи.

Оцінка «0» не ставиться.

Оцінка «1» означає, що завдання не виконано.

Оцінка «2» означає, що виконано менш 30% завдання.

Оцінка «3» означає, що виконано менш 50% завдання.

Оцінка «4» означає, що студентом виконано 100% завдання, проте продемонстровано поверхневе ознайомлення з матеріалом.

Оцінка «5» означає, що завдання виконано на «задовільно» і містить неточності, або неправильні висновки.

Оцінка «6» означає, що у виконаному завданні є недоліки, які не вплинули особливо на висновки та відповіді.

Оцінка «7» означає, що матеріал засвоєно. Відповідь містить окремі помилки, але студент уміє застосовувати свої знання до аналізу кількісної сторони явищ і процесів.

Оцінка «8» означає, що матеріал засвоєно повністю. Студент показав уміння не тільки правильно висвітлювати отримані знання, але й використовувати їх для аналізу і оцінки кількісної сторони явищ і процесів. При цьому в відповіді є незначні недоліки.

Оцінка «9» означає, що студент показав уміння не тільки висвітлювати отримані знання, але і використовувати їх для аналізу і оцінки кількісної сторони явищ і процесів.

Оцінка «10» означає, що при виконанні завдання студент показав не тільки уміння висвітлювати отримані знання, а й продемонстрував здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на дане питання, уміння висловити свою точку зору чи аргументувати свою позицію з дискусійних питань.

За порушення учбового графіку при виконанні самостійної роботи передбачено штрафні санкції.

Так, за несвоєчасне виконання та захист письмової роботи штрафні санкції Ші_і в розмірі 0,1.

Таким чином, оцінка успішності студента « O_{ij} » з виконання j -того завдання i -того виду самостійної роботи з урахуванням штрафних санкцій розраховується за формулою:

$$O_{ij} = O_{ij} * (1 - Ш_{ij}).$$

Коефіцієнт вагомості j -того завдання i -того виду самостійної роботи студента - K_{ij} наведено в таблиці 1.

Таким чином, якщо з кожного j -того завдання i -того виду роботи, яке має коефіцієнт вагомості K_{ij} , викладачем студенту визначена оцінка O_{ij} , можна розрахувати поточну успішність студента з виконання завдання з кожного пункту тематики:

$$O_i = \sum_{j=1}^{H_i} O_{ij} * K_{ij}.$$

Загальна оцінка з виконання самостійної роботи визначається як середня арифметична виконання завдань з кожного пункту тематики:

$$O_{сам.} = \frac{\sum_{i=1}^{14} O_i}{14}.$$

Коефіцієнт вагомості самостійної роботи $K_{сам.}$ в складі підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека» дорівнює 0,2.

Розрахунок *підсумкової оцінки успішності студента* з навчальної дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека» можна зробити з використанням таблиці 2.

Таблиця 2

Розрахунок підсумкової оцінки студента
з навчальної дисципліни «Соціальна політика і економічна безпека»

Види роботи студента	Оцінка (O_i)	Коефіцієнти вагомості (K_i)	Частка кожного виду роботи студента в оцінці його успішності ($O_i * K_i$)	Підсумкова оцінка успішності студента з навчальної дисципліни (O)	
				За національною шкалою	За шкалою ECTS
Навчальна	Припустимо 75	0,8	60		
Самостійна	Припустимо 85	0,2	17		
Усього		1	77	зараховано	C

У подальшому одержана кількість балів переводиться у традиційну оцінку для фіксації її у відповідних документах за наступною шкалою (табл. 3)

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
2. Наказ Мінекономіки від 02.03.2007 р. № 60 «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article>
3. Антикризове управління економічною безпекою в умовах викликів фінансово-економічної глобалізації (державний і регіональний виміри) / М. А. Хвесик, А. В. Степаненко, О. М. Ральчук, Й. М. Дорош; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. - Донецьк: Юго-Восток, 2010. — 323 с.
4. Безпека сталого розвитку України: побудова в умовах глобальних викликів / [Ананьїн В. О. та ін.]; за ред. В. О. Ананьїна / Ін-т спец. зв'язку та захисту інформації Нац. техн. ун-ту України «КПІ» - К. : ІСЗЗІ НТУУ «КПІ», 2009. - 271 с.
5. Беляєв, О.О. Соціально-економічна безпека: навч. посіб. / О.О. Беляєв, Л.П. Бортнікова, В.І. Кириленко та ін. – К.: КНЕУ, 2010. – 316 с.
6. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О.С.Власюк; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48с.
7. Гринів Л.С. Національна економіка : навчальний посібник для ВНЗ / Гринів Лідія Святославівна, Кічурчак Маріанна Василівна ; Л.С. Гринів, М.В. Кічурчак. - Львів : Магнолія 2006, 2009. - 464с.
8. Економічна безпека держави, суб'єктів господарювання та тіньова економіка / Васенко В. К. [та ін.]; за заг. ред. Васенка В. К.; М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ (Сум. філ.) - Черкаси: Маклаут, 2010. - 366 с.

9. Єрмошенко М. М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство. / Єрмошенко М. М., Горячева К. С.; Нац. акад. упр. — К.: Нац. акад. управління, 2010. — 231 с.
10. Заблоцький, Б.Ф. Національна економіка : підручник / Заблоцький Богдан Федорович ; Б.Ф. Заблоцький. - Львів : Новий світ-2000, 2010. – 582 с.
11. Кавун С. В. Система економічної безпеки: методологічні та методичні засади. / Кавун С. В. - Х.: ХНЕУ, 2009. — 299 с.
12. Крамаренко Ю. М. Економічна безпека : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. М. Крамаренко, Є. О. Курта, О. В. Сировой; М-во освіти і науки України, Запоріж. нац. техн. ун-т. - Запоріжжя: ЛПКС, 2010. - 219 с.
13. Круш П.В. Національна економіка: регіональний та муніципальний вимір : підручник / Круш Петро Васильович, Кожемяченко Ольга Олександрівна ; П.В. Круш, О.О. Кожемяченко ; Нац. техн. ун-т України «Київ. політехн. ін-т». - К. : ЦУЛ, 2011. – 320 с.
14. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т. С, Черняк О.І. [та ін.] / за ред. В. Гейця. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
15. Національна економіка : навчальний посібник для ВНЗ / Білоцерківець Володимир Вікторович [и др.] ; В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедева та ін. ; за ред. В.М. Тарасевича ; Нац. металург. акад. України. - К. : ЦУЛ, 2009. – 280 с.
16. Національна економіка : підручник для ВНЗ / Круш Петро Васильович [и др.] ; П.В. Круш, С.О. Тульчинська, М.В. Шашина та ін. ; за ред. П.В. Круша. - 2-ге вид. - К. : Каравела, 2008. – 428 с.
17. Пабат О. В. Економічна безпека держави: інноваційні фактори: монографія. – Львів : Ін-т регіональних досліджень НАН України, 2012. – 168 с.

Допоміжна

1. Богомолів В. А. Экономическая безопасность: учебное пособие для студентов ВУЗов, обучающихся по специальностям экономики и управления / Богомолів В. А. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. - 295 с.
2. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
3. Герасимчук З.В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення / В. Герасимчук, Н.С. Вавдіюк. – Луцьк: Надстір'я, 2010. – 244 с.
4. Економічна безпека банківської діяльності в Україні / В. О. Онищенко, Р. Г. Андрєєв, О. І. Савицька, Ю. С. Довгаль; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. - Полтава: ПолтНТУ, 2011. - 346 с.
5. Лекарь С.І. Поняття та зміст економічної безпеки / С.І. Лекарь // Форум права. – 2012. - № 2. – С. 399-402 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12lcizeb.pdf>
6. Маляренко Т.А. Економічна безпека: навчально-методичний посібник / Т.А. Маляренко. – Донецьк: ДонДУУ, 2009. – 129 с.
7. Ніколаєв Є.Б. Проблематика соціальної безпеки у контексті навчального курсу «Соціально-економічна безпека» / Є.Б. Ніколаєв // Методологія, теорія та

практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : Збірник наукових праць. – Випуск 17. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 399-404.

8. Система оцінок зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз національній безпеці України. Вип. 16 / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н. В.П. Горбуліна. – Київ: ДП «НВЦ» Євроатлантикінформ, 2010. – 232с.

9. Хаванов А.В. Критерії та показники економічної безпеки в умовах державної заборгованості та їх вплив на економіку України / А.В. Хаванов // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. - № 1 (5). - Том 2. – С. 374-382. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2012_1_2/52.pdf

10. Экономическая безопасность России. Общий курс : учебник / под ред. В.К. Сенчагова. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. – 815 с.

11. Юрків Н.Я. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки України / Н.Я. Юрків // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.7. - С. 133-137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/22_7/133_Jur.pdf

Інформаційні ресурси

1. Верховна рада України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

2. Національний банк України. Офіційне Інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

2. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Додаток А

Таблиця 1

Індикатори та порогові значення індикаторів
стану макроекономічної безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (X_{opt})
1	Рівень «тонізації» економіки, % до ВВП	не більше 30
2	Відношення обсягу ВВП до середнього значення у країнах ЄС, %	не менше 75
3	Відношення обсягу ВВП на одну особу до середнього значення у країнах ЄС, %	не менше 50
4	Відношення обсягу ВВП на одну особу до середньосвітового значення, %	не менше 100
5	Валове нагромадження основного капіталу, % до ВВП	не менше 25
6	Зміна запасів матеріальних оборотних коштів, % до ВВП	-1,5 - +1,5
7	Відношення сальдо платіжного балансу України до ВВП, %	-1 - +1
8	Відношення темпу росту продуктивності праці до темпу росту заробітної плати, разів ¹	не менше 1
9	Частка наявних доходів нефінансових корпорацій у валових наявних доходах, %	не менше 14-15
10	Частка сектору загальнодержавного управління в наявних доходах, %	не більше 20

Таблиця 2

Індикатори та порогові значення індикаторів стану
фінансової безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (X_{opt})
1. Бюджетна безпека		
1.1	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет (без урахування доходів Пенсійного фонду), %	не більше 30
1.2	Відношення дефіциту, профіциту державного бюджету до ВВП, %	не більше 3
1.3	Покриття дефіциту зведеного бюджету за рахунок зовнішніх запозичень, %	не більше 30
1.4	Відношення дефіциту, профіциту торговельного балансу до загального обсягу зовнішньої торгівлі, %	не більше 5
1.5	Обсяг трансфертів з державного бюджету, % до ВВП	не більше 10-15

¹ Буде включено до розрахунку за умови розрахунку Державним комітетом статистики України темпів росту продуктивності праці в Україні.

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($X_{\text{огт}}$)
1.6	Амплітуда коливань бюджетних видатків на одну особу між регіонами України, %	не більше 20-30
2. Безпека грошового ринку та інфляційних процесів		
2.1	Відношення обсягу грошового агрегату М3 до ВВП (рівень монетизації), %	не більше 50
2.2	Відношення ВВП до обсягу грошового агрегату М2 (швидкість обігу), кількість обертів	не більше 2
2.3	Обсяг готівки, % до ВВП	не більше 4
2.4	Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	не більше 107
2.5	Питома вага довгострокових кредитів у загальному обсязі кредитів, наданих комерційними банками, %	не менше 30
2.6	Рівень середньої процентної ставки кредитів комерційних банків відносно інфляції, %	не більше 5
3. Валютна безпека		
3.1	Темп зміни індексу офіційного курсу гривні до долара США до показників попереднього періоду, %	не більше 6
3.2	Відношення обсягів депозитів в іноземній валюті до загальних обсягів депозитів (рівень доларизації), %	не більше 25
3.3	Валові міжнародні резерви України, місяці імпорту	не менше 3
4. Боргова безпека		
4.1	Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	не більше 55
4.2	Відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП, %	не більше 25
4.3	Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США	не більше 200
4.4	Відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	не більше 70
4.5	Відношення відсоткових платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	не більше 12
4.6	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходу державного бюджету, %	не більше 20
4.7	Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	не більше 30
4.8	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу до доходів державного бюджету, %	не більше 25
4.9	Відношення заборгованості уряду за державними цінними паперами до ВВП, %	не більше 30
5. Безпека страхового ринку		
5.1	Показник проникнення страхування (страхові премії до ВВП), %	8-12
5.2	Показник «щільності страхування» (страхові премії на одну особу), дол. США	не менше 140
5.3	Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, %	не менше 30
5.4	Рівень страхових виплат, %	не менше 30

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
5.5	Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, %	не більше 25
5.6	Частка сукупного обсягу статутних капіталів страхових компаній, що належать нерезидентам у загальному їх обсязі, %	не більше 30
6. Безпека фондового ринку		
6.1	Відношення обсягу номінальної капіталізації ринку акцій до ВВП, %	60-90
6.2	Доходність облігацій внутрішньої державної позики, %	3-4
6.3	Частка покриття державними цінними паперами внутрішнього державного боргу, %	не більше 30
7. Банківська безпека		
7.1	Частка іноземного банківського капіталу в загальному обсязі банківського капіталу, %	не більше 30
7.2	Обсяг кредитування банками реального сектору економіки, % до ВВП	не менше 30

Таблиця 3

Індикатори та порогові значення індикаторів
стану зовнішньоекономічної безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
1	Частка імпорту у внутрішньому споживанні держави, %	не більше 30
2	Частка імпорту продовольства у внутрішньому споживанні держави, %	не більше 25
3	Питома вага провідної країни-партнера в загальному обсязі зовнішньої торгівлі, %	не більше 30
4	Питома вага сировинного та низького ступеня переробки експорту (промисловості) у загальному обсязі експорту товарів, %	не більше 40
5	Коефіцієнт покриття імпорту експортом (відношення між обсягами експорту та імпорту), разів	не менше 1
6	Відношення обсягу експорту до ВВП, %	не більше 50
7	Відношення обсягу імпорту до ВВП, %	не більше 50

Таблиця 4

Індикатори та порогові значення індикаторів стану
інвестиційної безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
1	Ступінь зносу основних засобів, %	не більше 35
2	Відношення обсягу інвестицій до вартості основних фондів, %	не менше 6

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
3	Відношення обсягів інвестицій в основний капітал до ВВП, %	не менше 25
4	Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП, %	5-10
5	Частка прямих іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій, %	від 20 до 30

Таблиця 5

**Індикатори та порогові значення індикаторів стану
науково-технологічної безпеки України**

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
1	Питома вага видатків державного бюджету на науку у ВВП, %	не менше 1,7-2
2	Кількість спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи, осіб на 1000 чол.	не менше 9
3	Частка підприємств, що впроваджують інновації, в загальній кількості промислових підприємств, %	не менше 50
4	Коефіцієнт винахідницької активності (кількість отриманих охоронних документів (патентів) на 1 млн. чол.)	не менше 400
5	Відношення кількості впроваджених об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків) до зареєстрованих, %	не менше 90
6	Частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції, %	не менше 5
7	Індекс зміни активності створення зразків нової техніки, %	не менше 100
8	Індекс зміни активності освоєння нових видів продукції, %	не менше 100
9	Співвідношення частки фундаментальних досліджень, прикладних досліджень, науково-технічних розробок та науково-технічних послуг, виконаних власними силами в загальному обсязі, %	15:25:60

Таблиця 6

**Індикатори та порогові значення індикаторів стану
енергетичної безпеки України**

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
1	Енергоємність ВВП, кг умовного палива/грн.	0,2-0,5
2	Ступінь забезпечення паливно-енергетичними ресурсами, %	не менше 100
3	Частка власних джерел у балансі паливно-енергетичних ресурсів держави, %	не менше 50
4	Частка домінуючого паливного ресурсу у споживанні паливно-енергетичних ресурсів, %	не більше 30

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (x_{opt})
5	Знос основних виробничих фондів підприємств паливно-енергетичного комплексу, %	не більше 50
6	Відношення інвестицій у підприємства паливно-енергетичного комплексу до ВВП, %	3-4
7	Завантаження транзитних частин нафто- та газотранспортних систем:	
	транзит нафти, млн. тонн	56-65
	транзит газу, млрд. м ³	не менше 175
8	Обсяг видобутку вугілля, млн. тонн	70-100
9	Частка імпорту палива з однієї країни (компанії) в загальному його обсязі, %	не більше 30

Таблиця 7

Індикатори та порогові значення індикаторів стану соціальної безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (x_{opt})
1	Частка населення із сукупними витратами, які нижче 75 % медіанного рівня сукупних витрат (рівень бідності), %	не більше 25
2	Частка населення із середніми сукупними витратами на одну особу на місяць, які нижче прожиткового мінімуму, %	не більше 40
3	Відношення середньої зарплати до прожиткового мінімуму, разів	не менше 3
4	Відношення мінімального розміру пенсії до прожиткового мінімуму, разів	1,5-2
5	Відношення індексу номінальних сукупних ресурсів домогосподарств до індексу споживчих цін, разів	не менше 1
6	Відношення сукупних витрат 10% найбільш забезпеченого населення до 10 % найменш забезпеченого, разів	не більше 8
7	Частка витрат на харчування (продовольчі товари та харчування поза домом) у загальному обсязі споживчих грошових витрат домогосподарств, %	не більше 50
8	Рівень безробіття (за методологією МОП), %	не більше 10
9	Рівень тривалого безробіття у працездатному віці (відношення чисельності безробітних понад шість місяців до загальної чисельності безробітних), %	не більше 25-30
10	Наявність житлового фонду в середньому на одну особу, м ²	не менше 25
11	Кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань на 100 осіб	не більше 60
12	Обсяг видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я, % до ВВП	не менше 4
13	Обсяг видатків зведеного бюджету на освіту, % до ВВП	не менше 8,3
14	Охоплення випускників 9-х класів повною середньою освітою, %	не менше 100

Продовження додатка А

Таблиця 8

Індикатори та порогові значення індикаторів стану
демографічної безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
1	Очікувана тривалість життя при народженні, років	не менше 70
2	Коефіцієнт дитячої смертності (померло дітей віком до одного року на 1 тис. народжених), осіб	не більше 1-2
3	Коефіцієнт природного приросту (на 1 тис.), осіб	не менше 2,8
4	Сумарний коефіцієнт народжуваності населення, (середня кількість дітей, народжених жінкою за все життя), осіб	не менше 2,2
5	Чистий коефіцієнт відтворення населення (брутто), осіб	не менше 1,1
6	Коефіцієнт старіння (станом на 1 січня), %	не більше 18
7	Демографічне навантаження непрацездатного населення на працездатне, %	не більше 60

Таблиця 9

Індикатори та порогові значення індикаторів стану
продовольчої безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення ($x_{\text{огт}}$)
1	Добова калорійність харчування людини, тис. ккал	не менше 2,5
2	Споживання м'яса та м'ясопродуктів (за рік/особа), кг	не менше 83
3	Споживання молока та молочних продуктів (за рік/особа), кг	не менше 380
4	Споживання яєць (за рік/особа), шт.	не менше 290
5	Споживання риби та рибопродуктів (за рік/особа), кг	не менше 20
6	Споживання цукру (за рік/особа), кг	не менше 38
7	Споживання олії та інших рослинних жирів (за рік/особа), кг	не менше 13
8	Споживання картоплі (за рік/особа), кг	не менше 124
9	Споживання овочів та баштанних (за рік/особа), кг	не менше 161
10	Споживання фруктів, ягід, горіхів та винограду (без переробки на вино) (за рік/особа), кг	не менше 90
11	Споживання хлібу та хлібопродуктів (за рік/особа), кг	не менше 101
12	Рівень перехідних запасів зерна, відсоток від річного споживання	не менше 17
13	Виробництво зерна на одну особу за рік, тонн	не менше 0,8

Продовження додатка А

Таблиця 10

Індикатори та порогові значення індикаторів стану
виробничої безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (x_{opt})
1	Коефіцієнт ліквідації промислових фондів, %	не менше 2,5
2	Частка у промисловому виробництві обробної промисловості, %	не менше 70
3	Частка у промисловому виробництві машинобудування, %	не менше 20
4	Матеріаломісткість промислового виробництва, грн./грн.	не більше 0,5
5	Фондомісткість промислової продукції, грн./грн.	не більше 1,15
6	Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств, %	не менше 5
7	Індекс реального промислового виробництва, % до 1990 року	не менше 100
8	Ступінь зносу основних засобів промисловості, %	не більше 35

Таблиця 1

Динаміка чинників зовнішньоекономічної безпеки України

№ з/п	Індикатор, одиниця виміру	Порогове значення (X_{opt})	Фактичні значення		Динаміка значень	
			2011 р.	2012 р.		
1	Частка імпорту у внутрішньому споживанні держави, %	не більше 30	24	22	↓	безпечна зона
2	Частка імпорту продовольства у внутрішньому споживанні держави, %	не більше 25	31	41		↑
3	Питома вага провідної країни-партнера в загальному обсязі зовнішньої торгівлі, %	не більше 30
4	Питома вага сировинного та низького ступеня переробки експорту (промисловості) у загальному обсязі експорту товарів, %	не більше 40
5	Коефіцієнт покриття імпорту експортом (відношення між обсягами експорту та імпорту), разів	не менше 1
6	Відношення обсягу експорту до ВВП, %	не більше 50
7	Відношення обсягу імпорту до ВВП, %	не більше 50